

جلسه ۱۷۴
صورت مشروح مجلس
یوم پنجشنبه اول قوس
۱۳۰۱ مطابق سوم ربیع الثانیه
۱۳۴۰

مجلس دو ساعت قبل از ظهر بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس یوم چهارشنبه سیام عقب را آقای مستشار - السلطنه قرائت نمودند)
رئیس - صورت جلسه ایرادی ندارد ؟
مساوات - بنده اجازه خواستم بودم
رئیس - بفرمائید
مساوات - در موضوع نطق آقای حائری زاده بنده عقیده ام این بود که این طور باشد
بعضی از نمایندگان - آقا بلندتر

مساوات - چون ناخوهم و صدایم گرفته است بلندتر نمی توانم عرض کنم آقای حائری زاده وقتی خواست صحبت بکند در صورت مجلس نوشته شده گفتند مذاکرات کافی است اینطور نیست نگذاشتند صحبت بکنند و هنوز مذاکراتی هم نشده بود که کافی باشد و آقایان بمنوان این که مذاکرات کافی است نگذاشتند ایشان حرف بزنند و باید اینطور تصریح شود
رئیس - آقای حاج شیخ محمد حسن (اجازه)
حاج شیخ محمد حسین

گروسی - مذاکراتی در دو جلسه قبل آقای سلیمان میرزا بیان فرمودند و آقای رئیس الوزراه هم در جلسه دیروز قبل از مذاکرات توضیحات لازم را دادند آقای حائری زاده هم می خواستند مذاکرات را تعقیب بکنند ولی مجلس مذاکرات را کافی دانست نه اینکه مجلس تصورات ایشان را دانسته و نگذاشت ایشان مذاکره کنند غیر ایشان خواستند قضیه را تعقیب کنند ولی مجلس مذاکرات را کافی دانست و الا بمطلب پی برده بود چطور کسی دیگر را از مذاکره منع کرده است (گفته شد صحیح است)
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - من از فرمایشات آقا تعجب میکنم مسئله دو بوا جزو دستور بود و قرار بود در اول جلسه در این موضوع مذاکره شود آقای قوام السلطنه در موضوع دو بوا حرف خود را زدند و من اجازه خواستم و هنوز معلوم نشده بود که ایشان را تکذیب میکنم یا تصدیق یکمده آقایان بطور همه نگذاشتند بنده عرایض را عرض کنم و بنده هم اطاعت اکثریت را

کردم و احترام مجلس را مقدم دانستم و سکوت کردم ولی این فرمایش آقا را منتظر نبودم که می فرمایند در این موضوع مذاکره شده بود ۱۰ اگر مذاکره شده بود و اگر کافی بود پس چرا جزو دستور بود ؟ چرا در اول جلسه دیروز جزو دستور قرار دادند ؟

حاج شیخ اسدالله - بازم عرض می کنم مذاکرات کافی است
رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده گویا در مجلس نبودم این مجلس بود که همه می دانید همه تشریف داده تیدومی دانید که چطور شد حالا می خواهید رویوشی کنید چه عرض کنم اگر مذاکره شده بود چرا جزو دستور شد ؟ معنی جزو دستور شدن این است که باید مطرح شود آقای رئیس مطلب را عنوان کردند و رئیس الوزراه هم يك توضیحات مجلسی داد و آقای حائری زاده خواستند در این زمینه مذاکره بکنند که فرمودید مذاکرات کافی است و حال آنکه مذاکره نشده بود این صورت واقعه است حالامی خواهید در صورت مجلس بنویسند ننویسند شاید ملائکه و پیری مذاکره کرده بودند و پرید و رفت که کافی شد

رئیس - آقای آقاسید یعقوب

آقاسید یعقوب - بنده خواستم آقایان را متذکر کنم بعد از آنکه لایحه از طرف آقای زنجانی قرائت شد آقای محمد هاشم میرزا آمدند توضیحات دادند و اگر توضیح آقای محمد هاشم میرزا در صورت مجلس مفصل نوشته شده بود آقای مساوات این فرمایش را نمی فرمودند زیرا در مجلس نظری بین اقلیت و اکثریت نبود و یک نظر اتحاد و وحدتی بود که گفتیم مذاکرات کافی است چنانچه هنوز روح اختلاف در ما پیدا نشده است و بهمان جهت طبیعی بود که اغلب تا بحال گفته شده است ما هم گفتیم کافی است و هیچ نظر دیگری نداشتیم که مخصوصاً بگوئیم مذاکرات کافی است و یا خدای نخواست است اکثریت می خواسته است آقای حائری زاده در این موضوع صحبت نکنند چند روز قبل در دو جلسه آقای سلیمان میرزا در این باب يك سؤالاتی کردند و آقای رئیس الوزراه هم يك توضیحاتی برای این مسئله دادند و فرمودند بیشتر از این اندازه توضیح در جلسه علنی نمی توانم بدهم و ممکن است در جای دیگر توضیحات داده شود و مجلس هم مذاکرات را کافی دانست ابدأ نظر عناد و دودسته در موضوع کافی بودن مذاکرات در بین نبوده بعد هم آقای کاشانی يك مطلبی فرمودند که در صورت مجلس نوشته نشده فرمودند

که این موضوع دیگر محل صحبت نباشد و خاتمه پیدا کند بنابراین بنده هیچ تصور نمی کردم آقای مساوات که یکی از اشخاص اصلاح طلب هستند دومرتبه این مسئله را تکرار بفرمایند چون مسئله قابل اهمیت نیست اگر آقای حائری زاده یا حضرت و الا شاهزاده سلیمان میرزا بخواهند - مذاکرات مفصل نمایند ممکن است در جلسه خصوصی آقای رئیس الوزراه را بخواهند و قضیه را مفصلاً مطرح نموده و توضیحات کافی تری بخواهند

رئیس - آقای آقاسید فاضل (اجازه)

(اغلب نمایندگان - مذاکرات کافی است)

آقاسید فاضل - حالا که آقایان نمی گذارند عرایض را عرض کنم

رئیس - مذاکرات کافی است ؟ (گفته شد بلی کافی است)

مساوات - اجازه می فرمائید بنده توضیحی بدهم ؟

رئیس - قانون تفریح بودجه تخاقوی ثیل مجلس مطرح است

(بشرح ذیل قرائت شد)

کمسیون محاسبات مجلس صورت محاسبه یکساله تخاقوی ثیل ۱۳۰۰ تقدیمی اداره مباشرت را تحت نظر دقت گذاشته پس از تطبیق تمام اقلام آن بودجه مصوبه ۲۵ عقب تخاقوی ثیل ۱۳۰۰ و تدقیقات لازمه و تحقیقات همیقه در کلیه دفاتر اداره مباشرت راجعه بودجه سنه مز بوره و رسیدگی باسناد خرج یکساله در هر قسمت از کل و جزء که تمام آن مخارج با کمال دقت و صرفه جوئی بمصرف رسیده است تفصیل بودجه را بشرح ذیل بعرض مجلس شورای ملی می رساند .

در سه ماه اول سال تخاقوی ثیل (حمل و نور و جوزا) مبلغ چهار هزار و پانصد تومان بتصویب دولت برای حقوق اعضاء و اجزاء اداره مباشرت و سایر مستخدمین مجلس که در هر زمان اداره مجلس بوجود آنها محتاج است پرداخته شده و مبلغ دو بیست و هفت هزار و نه صد و پنج تومان بودجه نه ماهه سنه تخاقوی ثیل را مجلس مقدس تصویب و اعتبار با اداره مباشرت داده است و از مجموع دو بیست و دو هزار و چهار صد و نود و پنج تومان بودجه مصوبه دولت و مجلس بر طبق دفاتر موجوده و اسناد خرج مشبته اداره مباشرت در مدت یکسال مبلغ یکصد و هشتاد هزار و چهار صد و هیجده تومان و هشت هزار و پنججاهی بمصرف حقوق نمایندگان و اعضاء و اجزاء و مخارج و مصارف لازمه رسانیده و مبلغ سی و دو هزار و هفتاد و شش تومان و یک هزار و هفتصد و پنججاه دینار از مأخذ اعتبارات مصوبه صرفه جوئی نموده است و چون اداره

مباشرت همیشه مبلغ خرج شده را در ماه یا ماههای بعد از وزارت مالیه دریافت داشته است از این جهت مطابقت مبلغ اعتبار و وجهی دریافت نداشته بلکه همان مبلغ خرج شده را که همواره کمتر از مبلغ اعتبار بوده است مأخوذ داشته است و عایدات مطبعه و باغ بهارستان هم بابت بدهی وزارت مالیه به خرج منظور و از بدهی وزارت مالیه موضوع شده است و مبلغ سی و دو هزار و هفتاد و شش تومان و کسری بقیه وجه اعتبار نیز از وزارت مالیه دریافت نشده است لذا کمسیون محاسبات با اظهار قدر دانی از خدمات و زحمات شایان تقدیر جناب آقای ارباب کیخسرو و اعضاء اداره مباشرت در حسن تنظیم و ترتیب دفاتر آن اداره برای تفریح محاسبه سنه تخاقوی ثیل ۱۳۰۰ دو ماده ذیل محتوی ضمیمه يك که مشمول خلاصه صورت حساب یکساله است بمجلس مقدس تقدیم می دارد .

ماده اول - مخارج مجلس شورای ملی از بابت دوازده ماهه تخاقوی ثیل موافق مواد يك الی سه ضمیمه ۱ و بر طبق بودجه مصوبه بمبلغ یکصد و هشتاد هزار و چهار صد و هیجده تومان و هشت هزار و پنججاهی تصویب و تفریح می شود .

ماده دوم - عایدات باغ و مطبعه مجلس شورای ملی از بابت سنه تخاقوی ثیل موافق ماده ۴ ضمیمه ۱ بمبلغ هشت هزار و هشتصد و هفتاد تومان و چهار هزار و نه صد دینار تصویب می شود

رئیس - در کلیات مخالفی هست ؟ (گفته شد خیر)

رئیس - آقایانی که دخول در شور مواد را تصویب می کنند قیام بفرمایند (آقایان نمایندگان قریب باتفاق قیام نمودند)

رئیس - تصویب شده ماده اول (بشرح ذیل خوانده شد)

مخارج مجلس شورای ملی از بابت دوازده ماهه تخاقوی ثیل موافق مواد يك الی سه ضمیمه ۱ و بر طبق بودجه مصوبه بمبلغ یکصد و هشتاد هزار و چهار صد و هیجده تومان و هشت هزار و پنججاهی تصویب و تفریح می شود

رئیس - در ماده اول مخالفی نیست ؟
آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده از آقای مخبر توضیحی می خواهم . در این ماده راجع بيك قلم نوشته شده است از بابت فوق العاده مستخدمین و اجزاء قدیمی اداره مباشرت هزار و صد و پنججاه تومان از صندوق جرائم داده شده است یعنی يك اعتباری داده شده است که از صندوق جرائم به مستخدمین اضافه داده شود و این يك عنوان فوق العاده است

ما باید نفس نکشیم بهلت اینکه احتمالی رود میکروب داخل هوا باشد و ما را بکشد پس یک پیشنهادهی بفرمائید که رفع سوءظن شمارا بکند

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - در این کار بنده تحصیلانی نگردم که اطلاعاتی داشته باشم و اگر دلایل اینکار یک کسی بود که طرف امتداد من بود فعلا نمی گویم و می گویم مقتضی است که باین ترتیب رفتار شود ولی بدبختانه چون طرف اطمینان من نیست مجبورم قدری در اطراف این اوراقی که با داده اند مطالعه کنم در پیشنهادهی که از طرف دولت شده بود همه جاهها را بر مدت ۵۰ سال ۴۸ مده معین کرده بودند ولی در راپورت کمیسیون ۲۵ جاه پیش بینی شده در راپورت دولت می نویسد صاحب امتیاز باید در ظرف ۵ سال بعد از تاریخ این امتیاز حفر دوجاه را شروع نموده و در ظرف ۶ سال از تاریخ این امتیاز شروع بفر دوجاه دیگر نماید این چهار جاه در مدت ۶ سال حفر می شود و بعد از آن باید تا مدت انتضای این امتیاز عملیات خود را بلا انتطاع تعقیب رود هر سال لا اقل یک چهار حفر نماید حفر جاهها و عملیات راجعه بآن باید با سرعت لازمه تعقیب الی آخر این می شود چهل و چهار جاه چهارجاه هم مال ۶ سال اولی است این چهل و هشت جاه ولی راپورت کمیسیون ۲۵ جاه را کافی دانسته من نمی دانم چطور شده است بجای اینکه صرفه ما را ملاحظه کند صرفه کمیانی را ملاحظه کرده به علاوه صد یانزده از این اراضی را اجازه دارد برای استخراج نفت انتخاب کند بدیهی است که این پنج ایالت ولایت حتماً کمتر از صد یانزده اراضی نفت خیز دارد و باقی آن کوهها و صحرا هائی است که قابل استفاده نفتی نیست و این صد یانزده منتهی درجه تصوری است که ما می کنیم که این اراضی قابل استفاده نفتی باشد ولی در صورتی که ما بنیایم اجازه بکمیانی بدیم که در مدت ۵ سال بیشتر از ۲۵ جاه مجبور نباشد حفر کند و کمیانی باقی اراضی نفت خیز را احتکار کرده است اگر بناهی احتکار است ممکن است خود ایرانها احتکار کنند کمیانی هر مقدار از اراضی که برای حفر جاه نفت و کارخانجات لازم باشد اینها را متخصصین معین میکنند که هر چه نفتی در ایران با اوله کشی و وسائل نقلیه و تصفیه آن چقدر اراضی لازم دارد این را معلوم می کنند و ما اراضی را برای استفاده ایرانی ها آزاد می گذارند من اول هم گفتم عقیده ندارم یک ایالت یا ولایت را استثناء کنیم آن متخصصین کمیانی باید تفتیش کنند و معین کنند که کدام اراضی قابل استفاده است وقتی

معلوم شد آن مقدار جاهی را که کمیانی خود را مجبور می دانند حفر کنند معین می کنند که برای هر جاهی چقدر زمین لازم است ولی چون ما در این باب اطلاعات نداشتیم نتوانستیم یک پیشنهادهی در این موضوع تهیه کنیم ولی حالا یک پیشنهادهی تهیه و تقدیم کردیم و کمیانی را مکلف ساختیم این اراضی نفتی را معین نموده ۲۵ سهم کردیم و در مدت دوسال بموجب این قانون مکلف شده است یک چهار حفر کند و آن مقداری که برای یک چهار لازم است آن را جدا کند و مابقی را برای استفاده اتباع ایران آزاد بگذارد زیرا هر سالی که گذشت مقداری از اراضی که اطمینان داریم دارای نفت است برای اهالی ایران باقی خواهد ماند در صورتی که کمیانی خواست احتکار کند ما جلواو را بگیریم و چون اطلاعاتی نداریم زیاده بر این مرضی نمی کنیم ولی خواستیم از آقای مخبر سؤال کنیم اینکه از پیشنهادهی اولی چهل و هشت جاه تقاضا شده است و در این راپورت ۲۵ جاه اجازه داده اند و بیست و سه جاه کمتر شده است من نمی دانم چطور شده است مخبر - در این فصل ششم اصل موضوع مذاکره عدد جاههاست که ۲۵ جاه در ظرف پنج سال بنظر آقایان کم است یک مطلبی که آقای حائری زاده می پرسند این بود که چطور شده است در پیشنهادهی اولیه دولت عدد جاهها بیشتر بوده و راپورتی که از کمیسیون تقدیم شده عدد جاهها کمتر شده جواب آن قسمت اول حقیقه متکی به عمل در قسمت ثانی است یعنی وقتسی که دولت پیشنهادهی فرستاده بود در کمیسیون مطرح شد دولت توضیحاتی داد که در ضمن این که این پیشنهادهی را حاضر میکروند با واشنگتن مذاکراتی کردند و تحقیقاتی بتوسط سفارت خودمان از بعضی متخصصین و نمایندگان دولت در آنجا کرده اند یک مراجعاتی بتوسط سفارت آنجا به کمیانی هائی که محتمل بود در مقام تقاضا برآیند نموده اند بالاخره در نتیجه تمام تحقیقات پنجاه جاه را ایشان غیر عملی دانسته اند باین ملاحظه از کمیسیون تقاضا کردند که از عدد جاهها زیاده خود دور کمیسیون مذاکراتی شد بالاخره این بیست و پنج جاه را حد وسط گرفته اند حالا بنده این توضیحاتی را که از آقای رئیس الوزراه شنیده ام برای اطلاع آقایان عرض می کنم اولاً در مسئله حفر جاه همیشه باید در نظر داشت که مقدار نفت چقدر است شاهزاده سلیمان میرزا در ضمن مذاکراتشان اشاره بعمله مرضه و تقاضا کردند و این مطالب را هم بنده پیشنهاده می کنم از برای این که آقایان را مستحضر کنم یک کمیانی فرضی در صورتیکه مقصودش احتکار نباشد البته باید بطوری کار کند که منفعت خودش را در نظر بگیرد همچنین

ملکیتی که امتیاز میدهد و کمیانی که متاع میفرودد باید در نظر بگیرد که او هم منفعت خودش را منظور بدارد در اینجا یعنی در قضیه امتیاز نفت و منفعت کمیانی و امتیاز دهنده این متاع هر چه گرانتر باشد و زیاده تر بفروش برسد بهتر است ملامت در اول و حله یک نگرانی برای ما پیدا شده بود و یک موقعی بود که دولت در کمیسیون بودجه یا کمیسیون دیگری اظهار کردند مطابق اطلاعی که از کمیانی نفت جنوب رسیده است هایدی صد شانزده سال دولت نسبت بسال قبل تقریباً نصف یا قدری بیشتر از نصف خواهد شد و علت را اینطور ذکر کرده بودند که نفت در دنیا بواسطه این که بعد از جنگ احتیاجش کمتر شده یا این که مقدار زیادی استخراج شده ارزان شده است حالا در این باب بنا بود در آن موقع یک تحقیقاتی بکنند البته نفع کمیانی و دولت همیشه در این است زیرا که نفت هر قدر گرانتر باشد هایدی و دخلش زیادتر است آنچه که از واشنگتن به آقای رئیس الوزراه تذکر داده بودند و در تطبیق آن اظهار با امتیاز چک و اسلواک بنده یک نواقصی می بینم این است که در این قبیل امتیازات باید یک میزانی برای نفت مستخرج در نظر گرفت که فلان مقدار خروار یا تن دوسال از اینجا باید نفت بیرون بیاید و کمتر نباید بیرون بیاید و اگر زیاد تر بیرون آمد کمیانی باید الزامی داشته باشد یا اینطور باید کرد یا این که با بستی یک مقدار جاه قناعت کرد و آن وقت با در نظر داشتن این مطلب عدد جاهها و حلقه ها باید مقداری باشد که نفت از یک حدود عادلانه و صعبی بیشتر نشود ملاحظه بفرمائید در امتیاز چک اسلواک در فصل دهم که عملیات پنج ساله اول کمیانی را ذکر می کند میگوید پس از تشکیل با رعایت مواه این قرارداد افلا در هر یک از انواعی فوق الذکر شروع بفرجهای نماید نواسی فوق الذکر را بیاویز و کنتین و غیره هفت نقطه است این مال پنج سال اول که هفت جاه در نظر گرفته بعد در ضمیمه ملاحظه می فرمائید در فصل یازدهم معین می کنند که در آن پنج سال دوم ده جاه و بعد در سال یازدهم بترتیب در تمام این نقاط عدد جاهها را معدوم می کنند و اگر قید شود که صدوسی و پنج هزار تن نفت در سال لااقل بیرون بیآورد و دیگر این الزام برای او در عدد جاهها نیست فقط باید آن مقدار را بیرون بیاورد و این طور هم نزدیک بمنطق است یعنی اگر دولت ایران بتواند و بخواهد یک حدی برای مقدار نفت مستخرج در نظر بگیرد که مثلاً سالی فلان مقدار تن نفت بیرون بیآورد بهتر است و اگر نتوانید این ترتیب را در نظر بگیرید باید یک حلقه های چاه

بیش بینی کنید در این صورت وقتی عدد این چاهها را مقایسه بفرمائید با نظر جنوب یا یک قسمت از چاههای بلوکری از قراری که بنده شنیدم تصور میگردم چاه های نفت بده جنوب هفت چاه است ولی از آقایان شیخ الاسلام و سید ابوالکشمی سه یا چهار چاه بیشتر نیست که نفت میدهد اگر مقدار نفتی را که از یکی از این چهار چاه بیرون میآید ملاحظه فرمائید شاید بیش از مقداری که دولت چک و اسلواک برای حداکثر قرار میدهند نفت بیرون میآید زیرا یک چاه هائی است که هر نفت است ولی بعضی نقاط نفتش کمتر است در جاهائی که نفت کمتر است باید عدد چاهها را زیاد کرد و در جا هائی که نفت زیاد است بایستی از مقدار چاهها کاسته بالاخره همان طور که آقایان فرمودند اینها یک مسائل فنی و تجارتنی هستند شما در پیشنهادهی استنادار عدد چاهها را محدود کرده بودند بچهارده چاه در تمام مدت پنجاه سال و در توضیحاتی که راجع به کندن و حفر چاه بود این طور قرار داده بودند که اگر پس از کندن نفت در چاه پیدا نشود کمیانی بوظیفه خودش عمل کرده و دیگر مجبور نیست که فرض این چاه یک چاه دیگری بکند آقای رئیس الوزراه هم وقتی این پیشنهادهی را بجلس کردند ۵۰ چاه نوشته بودند و تا یک اندازه خودشان را به امتیاز چک و اسلواک که چاپ شده و در دست بود تکیه داده بودند ولی بعد با واشنگتن مراجعه شد و از آنجا اینطور اطلاع رسید که یا باید یک مقدار نفتی را حد اقل و اکثر قرار دهید و حفر چاه را آزاد بگذارید و اگر هم بخواهید عدد چاهها را معین کنید ۵۰ چاه خیلی زیاد است همین ۵۰ چاه و چهارده چاه کمیسیون ۲۵ چاه واحد وسط گرفت ولی یک توضیح دیگری هم عرض میکنم تارفع نگرانی یکی از آقایان که اظهار فرمودند بشود مقصود از این ۲۵ چاه ۲۵ چاه نفت بده است نه ۲۵ چاه گدانی یا متعالی ممکن است پنج شش چاه باده چاه بکنند و معلوم شود فایده ندارد

الیه بنده هم تصدیق میکنم همیشه شخصی که می خواهد معامله بکند خصوصاً اگر طرف مقابل او که معامله کننده است یک آدم زیرک و بصیری باشد و فروشنده آن مجبور باشد از هر وزید و اجنبیان تعلیق بکند باید سوه ظن داشته باشد ولی البته باید یک راهی هم فکر کرد که این سوءظن بالاخره وجه حللی داشته باشد و الا اگر این مسئله را در نظر بگیریم همان طور که فرمودند بهتر این است که این احتکار را خودمان بکنیم و در این صورت برمی گردد بآن نظری که بنده در جواب آقای داور ذکر کردم و بعد آقای زنجانی درست اظهارات بنده را تمییر نکردند بنده آن شب عرض کردم موافقم با اشخاصیکه این مقدمه را داشته باشند که ممکن است ما این منابع ثروت را زیر زمین بگذاریم در صورتی که امتیاز داشته باشیم برای اینکه امیدوارم ویش بینی باید کرد که برای ۵۰ سال و چهل سال بعد خودمان آن اطلاعاتی را که از دیگران می خواهیم داشته باشیم آقای زنجانی تصور فرموده بودند که بنده معترضاً با آقای داور این عرض را کردم ولی مقصود من این بود که یکی از دو کار را باید کرد یا باید آن سیاست را اتخاذ کرد یا اگر آن سیاست را اتخاذ نکردیم و دادن امتیاز را در نظر گرفتیم باید یک وجه حللی برایش پیدا شود که هم از نقطه نظر ماده ششم مقصود انجام پیدا کند یعنی هم مطلب را از عملی بودن خارج نکنند و هم جلوی این سوءظن ها و پیش بینی هائیرا که برای آتی می شود بگیرد رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد .

بودیم درشش سال اول حفر سه چاه را ملزم است این عبارت درست بود ولی می نویسد شروع بفرجهای نه حفر چاه ممکن است چاه را بکند و بعد از ده ۱۶ ذرع معلوم شود بی تر است در این صورت نمی شود گفت این چاه نفت است ماده دوم هم دلالت بر این مطلب می کند اگر چنانچه در ظرف ۳ سال چند چاه حفر کرد و معلوم شد بقدر کفایت ندارد آنوقت می تواند کتبا آنرا بدوکت ابلاغ کند از این جا معلوم می شود شروع بفرجهای است نه چاه کامل نکند دیگر این که در همان امتیاز لااقل میزان ششصد هزار دلار را در ظرف شش یا هشت سال برای مصارف و مخارج معین کرده است این جا اورا هم معین نکرده اند فقط نوشته اند در ظرف شش سال شروع بفرجهای ۳ چاه بنماید ممکن است در خارج دو بیست هزار تومان برای شروع بفرجهای خرج کرده باشد اینجا می گوید ششصد هزار دلار در این مدت باید خرج کند هوش اینکه این ماده بهتر شده باشد بعقیده بنده بدتر از آن ماده سابق شده است و برای دولت ایران لااقل آن صورت که ششصد هزار دلار خرج کنند بهتر از این است که شروع بفرجهای ۳ چاه بکنند آنهم معلوم نیست بچه میزان و بچه اندازه باید خرج کنند (بعضی گفتند مذاکرات کافی است) (پیشنهادهی شرح ذیل فرمائید) بنده پیشنهادهی می کنم دو سطر اول ماده شش این طور نوشته شده صاحب امتیاز باید در ظرف شش سال از تاریخ تصویب این چاهها باید همیشه دائر بوده و نفت بدهند و هر گاه یکی از چاهها خشک شود کمیانی متمهد است علاوه بر چاههای موجود فوراً شروع بفرجهای جدیدی کند که جبران چاه خشک شده را بنماید هر گاه قیمت نفت در بازار بین المللی تنزل فاحش کند کمیانی می تواند با تصویب وزارت فواید عامه حفر چاههای جدید را بتعمیق اندازد صاحب امتیاز بدوکت راپورت ها و نقشه های لازم را تقدیم خواهد کرد که تمام چاههائی را که حفر آنها (الخ) علی اکبر داور رئیس - بقیه مذاکرات می ماند برای روز شنبه دستور هم اولاً لایحه امتیاز نفت ثانیاً پیشنهادهی راجع به ملزمین حقوق آقای سلیمان میرزا (اجازه) سلیمان میرزا - بنده می خواستم تقاضا کنم چون از قانون استفاده سه چهار ماده بیشتر باقی نمانده اگر آقایان موافقت می فرمایند در جلسه روز شنبه آن چهار ماده هم مطرح و بعد از شور در کلیات آن قانون استفاده تمام شود رئیس - مخالفی نیست؟ (اظهاری نشد) رئیس - جزو دستور می شود

آقای نصرت الدوله (اجازه) نصرت الدوله - بنده می خواستم عرض کنم چند فقره بودجه است که طبع و توزیع شده و راپورتش داده شده ولی یک مناسباتی تعقیب نشده مثلاً بودجه وزارت امور خارجه و بودجه عدلیه بودجه وزارت داخله هم فردا یا پس فردا طبع و توزیع می شود می خواستم استدعا کنم یک وقتی را مثل سابق مخصوص بودجه ها مقرر فرمائید که بودجه ها هر چه زودتر بگذرد رئیس - بودجه وزارت خارجه را وزیر امور خارجه تقاضا کرده اند که بناند بودجه عدلیه را هم مجلس کمیسیون مراجعه داده هر وقت لازم دانست جزو دستور می شود آقای اقبال السلطان (اجازه) اقبال السلطان - عقیده بنده این است که قانون استخدام در جلسه آنهم مطرح شود و بهتر این است که برای جلب عقیده دکتر مجلس و رئیس کل مایه فرستاده شود که در اطراف آن قانون مطالعه کند و اگر ... (همه بین نمایندگان) (در این وقت آقای اقبال السلطان جلوس نمودند) (مجلس یک ربع ساعت قبل از ظهر ختم شد) رئیس مجلس مؤتمن الملک جلسه ۱۷۵ صورت مشروح مجلس یوم شنبه پنجم ربیع الثانی ۱۳۴۱ مطابق سوم قوس ۱۳۰۱ مجلس دوساعت قبل از ظهر بریاست آقای مدرس نایب رئیس تشکیل گردید صورت جلسه یوم پنجشنبه اول قوس را آقای امیر ناصر قرائت نمودند نایب رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه) محمد هاشم میرزا - اینکه در صورت جلسه نوشته شده است بنده عرض کرده ام صد دوازده نسبت به سرمایه هم تنها عرضی نکرده بودم صد دوازده نسبت به سرمایه و مخارج خوب است مخارج هم اضافه شود و عرض هم نکرده بودم لا ینقطع کار کند عرض کردم همانطور که در پیشنهادهی نوشته شده است بهمان ترتیب کار کند و فقط هر ضم در صد دوازده سرمایه و مخارج بود نایب رئیس - آقای آشتیانی (اجازه) آقای میرزا ابراهیم آشتیانی - بنده روز پنجشنبه را بواسطه کسالت نتوانستم شرفیاب شوم و شرحی هم بمقام ریاست عرض کرده بودم